

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. **50,000 kilo.**
Naponkénti eladás

Kapható minden fűszer- és csemege-kereskedésben és cukrászdában. 6895

A világ legnagyobb csataképe. Kosciuskó győzelme Raczlawiczánál.

STYKA és KOSSÁK lengyel festő- művészek óriási körképe a városligetben Aréna-út. Reggel 8 órától nyitva. Este villamos világítás. Villamos vasút végállomása. Belépti díj 1 korona. 6816

EZREK MENNEK CARLSBADBA,

hogy rossz gyomrukat kireperálják és újra jól émeszzenek és erre elküldenek — néha hiába, egy vagyont; pedig azt a csodálatos kegyelemben, kevés költés mellett, a „PEPSIN-BOR“ emésztési segítő és a gyomort rövid időn tökéletesen helyreállítja. — Az én pepsinborom kedves íze, és hatása ki nem marad. Egy üveg ára 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.

Rozsnyay Máttyás, gyógyszerész,

művészeti laboratoriuma Aradon. 6905
Kapható Budapesten: Török József ar gyógyszerésztárban és minden magyarországi gyógyszerésztárban.

Meglepően hat Czerny J. Antal keleti rózsateje (Original Orientalische Rosenmilch), mely oly vakító fehérséget és

üde ifju színt

kélesönöz az arcbőrnek, mely más színtől el nem érhető, kitűnő még májfolt, szepő, bőrpattanás, nem szép arczsín és napstíves ellen; eltávolítja a bőrnek tisztatlanságát, minden sárga és barna arczszínt és egyidejűleg alkalmas minden testrésze. Feltétlenül ár almatian Ára 1 frt.

Balsamszappan hozzá 30 kr.

Raktáron vannak mindenemű illatszerek, s szappanok, arczporok, krémei, arczkenőcsök, gyeerin-készítmények, pomádék, szájjavító, fogporok, fogfélék, aranycsokorok, hajszerek, füstölők, szebekendők, szappanok, stb. Teljes mértékben megvizsgálva a törvényesen jóvá. B szerzési forrás: 6967

CZERNY J. ANTAL, BÉCS.

Levélezim és gyár: XVIII. Carl-Ludwigstrasse 6. sz. (saját házában). Raktár: I. Wallfischgasse 5. szám.

A ca. kir. udv. opera közelében, az orosz kápolna épületében. — Szék- küldés azonnal, utánvétellel. — 5 frton felüli megrendelések csomagolási költség nélkül és azonnal postai úton küldetnek. Leírások és használati utasítások az egész Czerny-féle készítményekről kívánatra ingyen és bérmentve. Raktár: Budapesten, Török József és Egger A. fiai gyógyszerészeknél.

A ki hangszert, húrt vagy hangszerkelléket és ezekhez hasonlókat akar venni, forduljon bizalommal a régi jó hírű és világszerte ismert gyárcéghez:

A. OSMANEK

in Schönbach bei Eger in Böhmen. 6880

A gyárból mint első forrásból mindenki legjobban és legolcsóbban fog vásárolni. Kérjenek nagy képes árjegyzéket vagy ajánlatokat, melyek ingyen és bérmentve megküldetnek.

MARGIT-ORÉMB

hírneves, az elegáns hölgyek által használt arczcsemege (nem zsíros kenőcs) rövid idő alatt ifjítja és szépíti az arczot, eltávolítja arczáról minden nemű bőrtisztatlanságot. Egyedül szer szepő, májfoltok, pattanások, bőrráka (mitesszer) ellen. Bámulatos hatása abban rejlik, hogy a bőrre kenve az által rögtön felvétel és ez okozza azon csodás átalakulást, hogy szepővel vagy májfoltokkal teljesen fedett arcz 3-4 nap alatt alabástrom fehérré lesz. Mivel nem zsíros — napnál is alkalmazható. — a csemegevel bekent bőron a hólygpor remekül tapad. Ára 50 kr. 1 frt. Margit-szappan ára 35 kr. — Margit-hólygpor, fehér, rózsás és csemege színekben ára 10 kr. — Margit-fogpép 50 kr. 6812

FÖLDES KELEMEN gyógyszerésztára, Aradon, Deák Ferenc-utca 11. sz. Főraktár BUDAPESTEN, Török József, Király-utca.

„Toronyórák“ palota, lakanya, gyári órákat, villanyórákat, 6885 legelőnyösebben rendez be Mayer Károly L. I. m. állam közelem. gőz-óragyára Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költésjegyzék. bérn.

Levélbélyeg-kereskedés PRÜCKLER J. C. Budapesten, IV., Régi posta-u. 5. Alapított 1876. 6858
Veszek! Eladok! Cserélek!

Raktáron maradt selyemkelmék éremedényekkel, valamint a legújabb színes és mindenemű fekete selyemkelmék, igazi gyári árakon a valódi és tartósságát való jóállítás mellett portó- és vámmentesen kézbe szállítanak. A legjobban kiváló magrudaljai forrás magrudalok számára. Érez meg ezer elismerési írt. Minták franco, Svájcba a levélpórtó kézszere. GRIEDER ADOLF ÉS TSA selyemkélme-gyárak szövetsége Zürich. 6956 Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

Bilz természeti gyógyintézete Sanatorium Dresden-Radebeul, (Számtországi) Két intézeti orvos. Őzi és téli gyógykezelésre különösen alkalmas. Egyike Németország legnagyobb és lezserb term. gyógyintézeteinek. Kedvező gyógyeredmények női betegségeknek, ideg-, gyomor-, tüdő-, bőr- és nem bajoknál. Asthma, rheuma, kövérég, verszegényesség stb.-nél. Lépés bérn. Intézet tulajd. P. B. Bilz, a »Naturheilkunde« pályaköz. munka szerzője. Legjobb betegkönyv önékezelésre. 300.000 péld. már eladva. Kötve 10 márká. Bilz kiad. Lipse és minden könyvker. 6936

LATZKOVITS A. BUDAPEST, IV. kerület, Váci-utca 22. szám. Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja 6594
uri divat- és fehérnemű-újdonságait.

Páris 1889. Képzőművészeti Kiállítás. Brüsszel 1891. Genf 1889. Mely a Magyarországi Királyi Kiállítás. London 1893. 1893. Chicago. Magdeburg.

Egyetemes gyomorpor Barilla P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse 220, a franciaországi orvosi társulatok tagja. Orvosiilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sikeres, még idült gyomorhajóknál is. Szállít próbára ingyen, csupán a viteldij megtérítése mellett, berlini főraktárából. Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60 Raktár: Budapest: Török József gyógyszer. király-utca 12. szám. 6992

3frt 95 egy igen finom metszésű üvegkészet, mely 41 drbból áll, s pedig: 12 drb vizes pohár, 12 drb boros pohár, 6 likör-pohár, 1 vizes üveg, 1 boros üveg, 1 likör-üveg, 6 kompót-tányér, 1 kompótál, 1 csemege-állvány, 41 drb összesen. Legfinomabb kivitelben 1 forinttal drágább.
5frt 95 egy hűtőszemélynek való étel készlet legfinomabb karlsbadi porcellánból, fészt és aranyozott díszítéssel, mely 26 darabból áll: 6 drb lapos tányér, 6 leves tányér, 6 csemege tányér, 11-vestál fedőlel, 1 peccenyétál, 1 főzelektál, 1 salátátál, 1 tészátál, 1 saucetál, 1 sauce alya, 1 sótarló, 26 darab összesen, 6 tányér. a többi 1 forinttal drágább.
3frt 95 egy legfinomabb valódi karlsbadi virágos és aranyozott kávés- vagy teakészlet, mely 15 drbból áll: 4 p. 1 drb kávé- vagy teakanna, 1 tejekanna, 1 cukortartó födéllel, 6 csemege, 6 ányér, 15 drb fészesen. Meg nem felelő tárgyak visszavételnek és a pénz visszaküldik. Ládát s a csomagolásért 60 kr. számítatik. Megrendelések utánvét mellett az utolsó vasuti állomásra megjelölésével esz öszítetnek. 6946
BÖHM J. üveggyári raktára Budapest, Hunyadi-tér 1. sz. Andrássy-ut mellett.

Nincs többé szükség vegyi festészetre. Mindenki otthon festhet minden színben és árnyalatban ruhát és fehérneműt TIZ PERCZ ALATT. Korszakalkotó találmány 500% megtakarítással. MAYPOLE SOAP ANGOL FESTŐ SZAPPAN. Legújabb találmány házi festésre. Fest minden színben és árnyalatban. Tizenöt perc alatt mindenki egy kevés forró vízzel és ezzel az angol festő szappannal ruhát, bluzt, függönyt, zsebkendőt, selyem- és szőrna-keztűt, inget, harisnyát, gallért, selyem-szöveteket, szalagot, csipkét, atlaszt, bőrvényt, strucc-tollat, hímekalapöt stb. megfesthet. A festés színtartó és el nem fakul! Minden ruhát újja és modernre varázsol. Mőregmentes és a szövetet nem rontja. Egy darab ára 40 kr. (fekete 50 kr.), és ezzel egy női blouse megfesthető. Minden darabhoz használati utasítás van mellékelve. Szabadalmazott az egész világon! The American and Foreign Maypole Soap Syndicate Limited LONDON. Fő detail-elárúsítás: WEINER MÁTYÁS Budapest, Andrássy-ut 3. sz. alatti áruházban. Vezérképviselő Ausztria-Magyarország, Balk'n államok, Görög- és Törökországban: SONNENSCHNEIN LIPÓT, Budapest, V., Bálvány-utca 5. 6961 Mindenütt kapható. Egy mintadarab 45 kr. (bőlyeg) beküldése ellenében bérmentve küldetik.

Néklülzhetetlen minden háztartásban. Sem a kezét, sem az edényt nem piszkítja. Legnagyobb előkelőség és takarékoság. Es a festő szappan mos és festegyszerre. Régi ruhákat újja varázsol. Nagyban a szappan hat tuezatos ládákban csomagolva gy vagy több színre felosztva, elárúsítati. Selyem-foulard brokát, atlasz, bársony, plüss, csipke s gyapju-szövet festésére kiválóan ajánlható.

45. SZÁM. 1896. BUDAPEST, NOVEMBER 8. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt. Politikai újdonságok együtt félévre — 6. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre — 2.50. Külföldi előfizetőknek a postallal meghatározott viteldij is eszotandó.

MÁRIA DOROTHEA FŐHERCEGNŐ ÉS FÜLÖP ORLEANSI HERCEG. — Koller utódi legújabb fénykép után.

Koller utódi fényképe után.
Mária Dorothea főhercegnő és Fülöp orleansi herceg.

A FEJEDEMI ESKÜVŐ.

AZ EGÉSZ MAGYARORSZÁG óhajtotta, remélte, hogy a hazaszerte oly népszerű és köztiszteltetben álló magyar főhercegi család leányának, *Mária Dorothea* főhercegnőnek *Fülöp* orleansi herceggel való egybekelése, esküvője Budapesten, a budai várpalotában fog megtörténni, mint annak idején nővérének, *Margit* főhercegnőnek esküvője. Azonban az uralkodó család megállapodása a bécsi várpalotát, a családnak ez ősi törzsfészékét jelölte ki a lakodalmi ünnepélyek színhelyét, s így ott történt meg úgy a monarchia két koronája iránti esetleges öröklési jogról való lemondás, mint maga a fejedelmi fényvel és pompával tartott esküvő.

Magyarország kormánya hivatalból jelen volt az államjogi fontosságú lemondás szabályszerű szertartásánál, de jelen volt magán az esküvőn is, hivatalos állása mellett képviselvényt ott az egész magyar nemzetet, mely mindenkor oly őszintén és bensőleg osztozik az egész uralkodóházak, közelebb pedig *József* főherceg családjának örömeiben, bújában. Igen, gondolatban s érzelmeiben ott volt az egész Magyarország, hogy egy nemzet áldásával tetézze az egyház áldását és szerencsekívánataival halmozza el a boldog ifjú párt, kiknek egyesülése oly nagy örömmel tölti el az egész uralkodóházat, különösen pedig az alsóúthi kastélyt, melyet az előtt tizennégy hónappal oly nagy gyászba borított *László* főherceg váratlan elhunyt, hogy a szerető szülők szívét csaknem megemésztette a mély bánat; a jó testvérek siralma szinte véget sem akart érni, s különösen a mélyszégyenű *Mária Dorothea* annyira vizsgálatlan volt, hogy fájdalmára a szerzetesi fátoly felöltésével akart enyhülést keresni.

A gondviselés azonban másképpen rendelkezett. Az ég, a föld s maga az élet is derengésnek indult a bánatos család körében, különösen mikor a múlt nyár elején egy daliás ifjú jelent meg a borongó főhercegi házban, ki szívét, szerelmét, családi boldogságot s esetleg nagy és bájos jövőt ajánlott föl az alsóúthi paradicsom bájos leányának, *Mária Dorothea* főhercegnőnek. *Fülöp* orleansi herceg, a volt párisi gróf első szülött fia, *Lajos Fülöp* egykori francia király dédunokája, nem hiába hangoztatta szép szavait. Szívért szívét kapott s ez évi július hó elején már el is jegyezte nagynénjének, *Koburg Klementina* hercegnőnek szép unokáját.

Ettől kezdve új élet pezsdült föl az alsóúthi

kastély gyönyörű kertjében és addig igen is zajtalan termeiben is. Csudálatosan megváltozott minden. A beteg lelkek fölüdültek, a szemek és arcok újra megtanulták a mosolyt s az ajkak a vidámbb beszédet. A boldog vőlegény állandó vendégévé lett a főhercegi kastélynak, hogy naponként együtt lehessen bájos jegyesével, kit nem rideg politikai okokból, hanem kölesönös szerelmi hajlamból választott és immár tett is nevévé, éléte és sorsa örök osztályosává.

És a családi boldogságról híres főhercegi ház talán soha sem látott boldogabb napokat, mint a legutóbbi 3—4 hónap folyamán. Nagy megnyugvással és benső örömmel szemlélték a főhercegi szülők, hogy napról-napra mint fokozódott a jegyes pár közt az igazi szívbéli vonzalom. Az élénk szellemű s igen kellemes modorú vőlegény csakhamar egészen ott hon érezte magát a számára berendezett fényes lakosztályban, melynek egy részét a kisérétében volt francia urakkal osztotta meg. Mert a herceg mellé, kit ez idő szerint egész családjára a fejének ismer el, állandó kisérétével és személyes ügyeinek intézésére tizenkét udvari nemes (gentilhomme) van beosztva, kik havonként föl váltva teljesítik a szolgálót, s így többen-kevesebben mindig ott vannak körülte. Ezek a részint fiatalabb, részint idősebb urak Franciaország legelőkelőbb családjaiból valók, természetesen olyan családokból, amelyek «királypártiak» (royalisták), s kik önként csatlakoznak «pártjuk fejé»-hez, az orleansi herceghez, kit leendő királyuknak tekintenek. Az Alsóúthi megfordult ilyen urak közül nevezetesebbek gróf Grammont, gróf Chewilly, herceg Luynes.

Fülöp herceg *Alesúthon* egészen az ottani szokásokhoz alkalmazkodott. Korán kelt s azonnal a szabadba sietett. A nap nagy részét a főhercegi családdal, különösen pedig arájával töltötte. Üres idejében vadászni járt a nagy-szerű uradalom különböző területeire, s mindig eredményel, mert igen kitünő lövő. Kétszáz lépésről biztos kézzel ejti el a vadat. Ritkaság ha nem talál. Esténként, ha szobáiba vonult, nyitott ablaknál egész dallamokat fúj el vadász-kürtjén, mire *Mária Dorothea* lakosztályából a harmonium egy-egy lágy éneke felelt, mert a főhercegnő már mély vallásosságánál fogva is legjobban szereti az egyházas dallamokat, melyeknek játszására sokkal alkalmasabb a harmonium, mint a zongora.

Napközben vagy együtt üldögélt és beszélgetett az egész család a pompás nagy kertnek valamely aranyas helyén, vagy pedig sétára kelt a jegyespár és karöltve járdalt a kényelmes szép úton, egészen átengedve magát az együttléti boldog érzéseinek. Még a kerti munkások kezében is megakadt a dolog, s ez egyszerű emberek is tisztelő örvendezéssel köszöngöttek, mikor az igazán fejedelmi párt maguk előtt elhaladni látták.

Fülöp herceg magas, deli termetű ifjú. Férfias

Koller utódi legújabb fényképe után.
Fülöp orleansi herceg és Mária Dorothea főhercegnő.

arcát szép szőke francziás szakáll és bajusz ékesíti. Rendesen rövidre nyírott haját fölfelé fésülve viseli, szabadon hagyva magas nyílt homlokát. Szemei élénk s bátor tekintetűek. *Modora* igen természetes, előkelő és megnyerő. Kedélye mindig vidám, derült, szellemen élénk és ötletes. A franczián kívül angolul is tökéletesen beszél; német beszéde már nem olyan folyékony; oroszul is ért. *Alesúthon* időzése közben néhány magyar szót és szólást is megtanult. Általában nagy műveltségű fiatal ember; a katonai tudományokban olyan alapos jártassága van, hogy nem egyszer *József* főherceget is meglepte e részben való talpraesett megjegyzéseivel. Gazdasággal eddig nem sokat foglalkozott. Franciaországi családi birtokai bérben vannak. Állandó lakóhelye eddig Angolországban volt *Eveshamban*, hol szép kastélya van. Az eddigi megállapodások szerint fiatal nejét egyelőre nem viszi ebbe a kastélyba, hanem az esküvő után ismét *Alesúthra* tér vele vissza, hogy mézes heteiket is ott töltsék, a hol *Mária Dorothea* főhercegnő született s ifjúkora legnagyobb részét töltötte, s hogy a főhercegnő mint új asszony is együtt legyen még egy darabig forrón szeretett szüleivel és kisebb testvéreivel, kiktől még eddig soha sem volt húzamosabb távol.

Mária Dorothea főhercegnőt gyermekora óta jól ismeri a magyar közönség nemcsak mint az uralkodó család egyi legszebb hölgytagját, hanem mint olyat is, ki a serdült korba lépte óta a nyilvános életben is részt vett, kivált a jótékonyterén. S erre nemcsak fenséges szüleinek példaadása, hanem saját nemes jószíve is ösztönözte, melynek egyik fényes tulajdonsága az igaz emberszeretet. Sorsa magásra helyezte, de nyájas kegyességgel le tud és le szokott szállni a nép legalsó rétegeihez is, különösen oda, hol az elhagyottak vigasztalásra, a gyámoltalannak gyámoltására, vagy a

szükségüknek segedelemre van szüksége. Soha senkit le nem nézett s meg nem bántott. Az utolsó cseléddel is kegyesen bánat mindig. Haragudni nem tudott soha. Angyali lelkülete a mily fogékony az élet nemes örömei iránt: épen oly vallásos megadással tudta tűrni és elviselni a megpróbáltatásokat is. Rendkívül szereti a természetet, mint édesatyja, de nem kevésbé szereti a művészeteket; kivált a festészet és a zenét, melyeket maga is örömet s művészi avatottsággal gyakorol. A festészetben *Vastagh György*, a zenében *Erkel Gyula* volt a mestere, kiknek vezetése alatt hogy mennyire haladt, mutatják egy részről e lapokban is ismertetett szép rajzaival azon szép festményei, melyekkel az alsóúthi és az ágyai kápolnákat gazdagította, más részről zeneszerzeményei, melyek közül a «*Honvédek királydala*» tágabb körökben is figyelmet keltett. Hitbéli buzgóságánál fogva mind a festészetben, mind a zenében az egyházas irányt kedveli és művelni legörömebb, de igen szépek tájképeket ábrázoló számos rajza is, különösen az alsóúthi parkból föl vett részletek, melyek édesanyjának, *Klotild* főhercegnőnek hasonló tárgyú szép rajzaival is vetekednek.

Igen szép jártassága van a tudományokban is. Nagyon pártolja és kedveli a magyar irodalmat, melynek, különösen a szépirodalomnak minden kiválóbb termékét összegyűjtötte könyvtárába. Nagy műveltségét bő nyelvismeretei egészítik ki. Anyanyelvén, a magyaron kívül tökéletesen beszéli a német, francia, olasz és angol nyelveket, meglehetősen beszél horvátul, s tanulta az orosz, sőt a latin nyelvet is, melyet fűttestvéreinek tanulása közben kedvelt meg.

A testedző szórakozásoknak is barátja. Régebben szeretett lovagolni és kocscikázni; de mióta *Margit* nővére férjhez ment, azóta nem ült többé lóra. Mióta a fenséges család koronként *Fiume* melletti villájában is tartózkodik, gyakran tettek tengeri kirándulásokat a «*Deli*» nevű gőzhajón, s a főhercegnő ilyen alkalmakkor, ha csöndes volt az idő, kísérleteket tett a hajókormányzásban, a mibe annyira belegyakorolta magát, hogy segítség nélkül is biztos kézzel tudta forgatni a kormánykereket.

Élete eddig legnagyobb részt csöndes családi körben folyt. Ott kereste és találta föl legedesebb boldogságát, s legörömebb foglalkozott a művészetekkel, vagy az előtte annyira kedves természettel. Szülőihez hasonlóan igen szereti a kertészetet; rendszeren maga ápolgatta kedvelt virágait.

E vázlatos adatokból, melyeket a főhercegi család életét közelről ismerő egyik munkatársunk közléseiből merítettünk, eléggé látható, hogy az orleansi herceg kiválóan szerencsés választást tett, midőn olyan fehérlő lelkű és minden tekintetben nagy tulajdonokkal megáldott hölgyet vezetett az oltár elé, a ki mind fényes származásánál, mind nagyra termettségénél fogva kiválóan alkalmas arra, hogy Európa bármely fejedelmi házára diszt és fényt árasztson. Magyarország fájdalmas érzéssel bocsátja a fejedelmi hölgyet kebeléről idegen földre talán fényes jövő, talán megpróbáltatások elé; de melegszívvél kér áldást útjaira, bárhová vezesse a Gondviselés.

A MÁRIA DOROTHEA EGYESÜLET.

Az az egyesület, mely *Mária Dorothea* főhercegnő védnöksége alatt áll és az ő nevét viseli, a magyarországi tanítónők és nevelőnők országos egyesülete. Az egyesületnek részint szakbeli, részint jótékonyági céljai vannak s fennállása óta mindkét tekintetben igen szép eredményeket mutathat fel, oly annyira, hogy most már általában a kiválóbb hazai nőegyesületek között szokták emlegetni.

Szakzerű tevékenységének legfontosabb ága volt a művelt magyar nők irodalmi és társadalmi működését előmozdítani. E végből Budapesten s néhány nagyobb vidéki városban tanítónői köröket alkotott, a melyekben főképp nők tartanak előadásokat nevelési és társadalmi kérdésekről. Megindított egy könyvtárát a «*Mária Dorothea* egyesület könyvtára» czím alatt, melyben többek között a ser-

25—30 nevezetesebb fűrdőben ingyen vagy mérsékelt áron adjanak helyet beteg tanítónőknek; egyesek érdekében a miniszteriumnál és magánosoknál közvetítőként lépett fel; e mellett évenként állandóan mintegy 500 forintot oszt szét szükségű tanítónők között; e célra külön segélyalapot létesített. Végül sikeresen működő elhelyező irodája van, s rendszeres titkári hivatala a tanítónők minden ügyében támogatónak lép fel.

Ennek a derék egyesületnek védnöke *Mária Dorothea* főhercegnő. Az egyesület alapítója 1884-ben a híres régész, *Rómer Flóris*, ki tudvalevőleg *József* főherceg nevelője volt, kérték fel közbenjárónak, hogy a még akkor alakulóban levő egyesület védnökéül a főhercegnőt megnyerjék, s egyúttal hogy az egyesület róla neveztesse el. A főhercegnő, ki addig a nyilvánosság előtt nem szerepelt, készséggel teljesítette az alapítók kérelmét, sőt rögtön 500 forinttal lépett be az egyesület alapítói közé s a megalakulás után (1885 márc. 25-én) érdeklődő figyelemmel kísérte annak működését. Az egyesület tagjai, hogy a fenséges védnökével minél szorosabb összeköttetésben maradjanak, elnökül *József* főherceg főudvarmestereinek, *Nyáry Adolf* bárónak nejét választották meg, ki e tisztelet mindaddig viselte, míg férje halála után vidékre nem költözött. Ekkor az egyesület gr. *Csáky Albinnét* választotta elnökéül.

Mily nagy buzgalommal karolta fel *Mária Dorothea* főhercegnő az egyesületnek ügyét, tanúsítja a következő eset: 1886 tavaszán az egyesület elhatározta, hogy a munkaképtelen tanítónők számára alapszabályaiban is tervezett otthont ideiglenesen megnyitja. Ugyanekkor fordult b. *Aczél Béla* a fővárosi *Klotild*-szeretotház nevében a főhercegi családhoz azzal a kérelemmel, hogy *Mária* és *Margit* főhercegnők himzését az egyesület javára kisorsoltassa. *Mária Dorothea* főhercegnő, bár saját egyesülete e célból lépést sem tett, egyenesen azzal a feltétellel adta meg beleegyezését, hogy a sorsolás eredményében a *Mária Dorothea* egyesület is részesüljön. S részesült is. 6000 forintot kapott, midőn az egyesület pénztárában még alig volt több, mint 7000 forint.

A főhercegnő által az egyesület javára szerzett tetemes összeg felbátorította az egyesület tagjait s 1887 tavaszán elhatározták, hogy nem ideiglenes helyiségben, hanem a főváros által e célra a tisztviselőtelep mellett ajándékozott telken építendő házban nyitják meg a tanítónők otthont, s az építési költségek beszerzésére pedig nyilvános felhívást bocsátanak ki. A védnökönél készséggel támogatta a lépést; az ő aláírásával mentek szét a gyűjtővek s oly meglepő sikerrel, hogy, bár nagyobb adakozó alig akadt, másfél év alatt mintegy 25 ezer forint gyűlt össze az egyesület céljaira. *Mária Dorothea* is meghatározta ez a fényes siker s a következő szép levelet intézte *Zirzen Jankához*, a gyűjtő bizottság elnökéhez:

Örömmel értesültem Nagyságodnak és a gyűjtő bizottság többi tagjának sikeres működéséről, és midőn ezért a Magam nevében is teljes elismeréssel fejezem ki, kérem, folytassák működésüket továbbra is ily buzgalommal, hogy valóban jogunk legyen az épületre, mely egyesületünk nemes céljainak fog szolgálni és melynek megnyitásánál Magam is részt venné

MÁRIA DOROTHEA FŐHERCEGNŐ GYERMEKLEÁNY KORÁBAN.

Koller utódtól 1896. évi fényképe után.
JÓZSEF FŐHERCEG.

Strelisky legutóbbi felvétele után.
KLOTILD FŐHERCEGNŐ.

őhajtók, felírni ezt a pár szót: «Tanítónőnek emelte közadakozás útján a magyar nemzet». Isten áldása legyen továbbra is munkálkodásukon!
Mária Dorothea fhgnő.

A védnök megtartotta ígéretét; 1889 november havában, midőn a csinos épület elkészült, s az első bennlakók, köztök a már említett vak

tanítónő, Fodor Janka is, beköltöztek, édesanyjával, Klotild főhercegnővel megnyitotta az épületet s szeretetreméltóan üdvözölte az egyesület tagjait.

Még az építés folyama alatt egy új nagyobb munkát végzett a Mária Dorothea egyesület: a régi Beleznay-kert helyiségeiben 1889 nyarán

kisdednevelési kiállítást rendezett, melyben a kisdedek ápolására és nevelésére vonatkozó tárgyakat mutatták be; ezenkívül időről-időre kiváló szakférfiak tartottak előadásokat. A nagyérdékű kiállítást is meglátogatta a főhercegnő fenséges családja tagjaival.

A Mária Dorothea egyesület minden neveze-

Fülöp orleansi herceg. Klotild és Erzsébet főhercegnők. Gaston orleansi herceg (Ba gróf.)
Mária Dorothea főhercegnő. Klotild főhercegnőasszony. József főherceg.
JÓZSEF FŐHERCEG CSALÁDJA FÜLÖP ORLEANSI HERCEGGEL AZ ALOSÚTHI KERTBEN. — Strelisky Alosúthon felvett fényképe után.

tesebb intézkedését előlegesen tudatták a főhercegnővel s kikérték rá véleményét és engedélyét, a megtett intézkedésekről pedig a közgyűlések alkalmával mindig részletes jelentések küldettek a fenséges védnökknőhöz, ki folyvást élénk figyelemmel és lankadatlan érdeklődéssel viseltetett az egyesület ügyei iránt.

Nem esoda, ha a buzgó védnök és fenséges családja iránt az egyesület mindenkor igyekezett őszinte háláját kimutatni. Küldöttségekkel és iratokkal tisztelegtek a főhercegnőnél minden örvendetes családi esemény alkalmával, úgy szintén akkor is, mikor a felejtetetlen László főherceg halála részvét nyilvánítására adott okot. Jelenleg igen diszes üdvözlő feliratot küldött az egyesület a főhercegnő esküvőjére, mely dísz-iratnak az iparművészeti szokott modortól eltérő díszítését Szalay Imre, a nemzeti múzeum igazgatója, Radisics Jenő, az iparművészeti múzeum igazgatója és Herich Károlyné, az egyesület alelnöke tervezték.

A Mária Dorothea egyesület már megizmosodott. Ezernél jóval több tagja van; vidéki körei között különösen a kolozsvári maga is külön egyesülethez méltó tevékenységet fejt ki; vagyona meghaladja a százezer forintot s egyetlen krajezárnai adóssága sincs. Mindamelllett fájdalmas az egyesület tagjaira nézve, hogy szeretett védnökük messzebb távozik tőlük, bár reménylik és hiszik, hogy a távolban is rokonszenvvel fog gondolni arra a nőegyesületre, a mely nevét viseli, s a melynek megalapításában oly nagy része volt.

IZABELLA ORLEANSI HERCEGNŐ, A PÁRISI GRÓFNÉ, A VÖLEGÉNY ANYJA.

AZ ORLEANS-HÁZ.

Ismeretes, hogy az a család, melynek feje e napokban házasságra lép a Habsburg-Lotharingiai ház egy bájos sarjával, a Franciaországon anyni száradon át uralkodott Capeting-Bourbon törzsnek egy ága. Büszke, hatalmas család,

melyet mindig elsőnek tartottak Európa királyi dynastiái közt, és a melyet «a legkeresztényebb» királyi cím tüntetett ki, úgy mint Szent István koronájának viselőit az «apostoli» név. Magának a családnak eredete a mondák homályában vész el. A Bourbonok neve egyértelmű lett Európaszerte a meglévő állapotok fentartásával, sőt ha szükséges, a múlt visszaállításával, a reakcióval. Viszont az ifjabb ág, az Orlean-család, úgyszólván kezdetül fogva a modern eszmék, az új világlend iránt mutatott nagyobb érzéket és hajlandóságot.

Már régebben is szokása volt a francia királyoknak, hogy testvéreiknek vagy fiaiknak az orleani hercegséget adományozzák. A most is virágzó családot XIV. Lajosnak egyetlen öccse, Fülöp (született 1640.) alapította. Második nejétől, a pfalzi Erzsébet Saroltától, kinek bő és kimerítő levelezése egyike ama kor legfontosabb történeti forrásainak, született fia (II.) Fülöp. Ő kormányozta Franciaországot XV. Lajos kiskorúsága alatt mint regens. Az a jellemrajz, a melyet meghitt embere St. Simon herceg írt meg emlékirataiban, egyike a történeti irodalom remekeinek és egyaránt feltűnteti e férfiú nagy tehetségét és győnge jellemét.

Nagyobb jelentőségre csak akkor jutnak ismét az Orleanok, midőn az ellentét köztük és a Bourbonok, az ifjabb és az idősebb ág közt, nyilvánvalóvá lesz.

A francia forradalomban Orlean Fülöp herceg határozottan ellenséges állást foglal el a család fejével, XVI. Lajossal szemben. Jakobinussá lesz, a konventben a király halálára szavaz,

AZ AOSTAI HERCEGNÉ.

A PORTUGÁL KIRÁLYNÉ.

A völegény nőtestvére.

KLEMENTINA ÖZEVGY KOBURG-GOTHA HERCEGEASSZONY.

hogy elfeledtesse királyi eredetét, felveszi az Égalité nevet. Mindegy: 1793 nov. 6-án őt is a vérpadra küldte a konvent.

Fia, *Lajos Fülöp*, a forradalmi háborúk kezdetén vitézül harcolt a francia zászlók alatt, és oly nagy népszerűséget szerzett, hogy már akkor komolyan foglalkoztak azon gondolattal, hogy őt tegyék meg királynak. Menekülnie kellett. Több éven át Svájcban élt mint tanító, majd Amerikába ment és csak a Bourbonok restaurációja után, 1814-ben tért vissza hazájába. Ő is folytatta az idősebb ág elleni oppositót. Háza volt az alkotmányos szabadelvű ellenzéknek gyűlöhelye. Így történt, hogy a júliusi forradalom után a nemzetgyűlés őt hívta meg a X. Károly bukása által megüresedett trónra (1830. aug. 7.). A Bourbonok helyébe az Orléansok léptek. Lafayette mint «a legjobb republikánus» mutatta be az új királyt a népnek.

Lajos Fülöp nagyon jól érezte, minő ingatag alapon áll trónja. Alig hogy némileg megszilárdult, házassági összekötést keresett a legkonzervatívabb dynastiával, a Habsburgokkal. Fia és örököse, *Fülöp Ferdinánd* orléansi herceg 1836 júniusban Bécsben járt, hogy elnyerje Károly főherceg, a híres hadvezér leányának, Terézia főhercegnőnek kezét. A deli, szép és nagy műveltségű ifjú kedves föllépésével meghódította a császári udvart, de ezúttal még sem érhetett. Metternich levelezéséből tudjuk, hogy ennek tisztán politikai volt az oka. «Senki se vonja kétségbe, hogy az orléansi ház nagy és nemes család, csak az 1830. aug. 7-iki trón kisebbségi», írta a kancellár 1836. július 30-án gr. Apponyi nagykövetnek Párisba.

Fülöp Ferdinánd később Heléna mecklenburg-schwerini hercegnőt vette nőül. E házasságból született *Fülöp*, a párisi gróf, a mostani orléansi hercegnek az atyja (1838. aug. 24.). Űgy a trónörökös, mint neje, nagy népszerűségnek örvendtek, családi életük boldogsága és a herceg kiváló tulajdonai nyugodtabb jövőt látszókat biztosítottak Franciaországnak. De a trónörökös hirtelen halála — egy lovaglás alkalmával lebukott lováról és holtan maradt a kövezeten (1842.) — véget vetett a szép reményeknek. Lajos Fülöp trónját elsöpörte az 1848-iki februári forradalom. Az orléansi hercegnő csak egy gyöngye kísérletet tett, hogy az uralmat biztosítsa kis fiának, — hiába. Nem volt benne Mária Terézia lelke, mondják a francia történetírók. Az egész család kivándorolt. Franciaországnak azóta nem volt királya.

Volt még királyi párt, de az nem az Orléans-

okba, hanem az utolsó francia Bourbonba, a chambordi grófba, ki Ausztriában, Frohsdorfban élt, vetette reményét. E remény közel látszott a megvalósuláshoz, midőn Franciaországban a szerencsétlen német háború és a császárság bukása után felülkerekedett a konzervatív párt. A fuzió annál könnyebbnek látszott, mert a chambordi grófnak, vagyis V. Henriknek, mint a legitimisták nevezték, nem volt gyermeke. Ekkor történt, hogy az Orléansok visszanyertek óriási magánbirtokukat, melyet III. Napoleon elkobzott. De a trónkövetelő határozottsága, melylyel minden a modern szellemnek teendő engedményt visszautasított, lehetetlenné tette az új királyság felállítását. A jó alkalom nem tért többé vissza. A francia közvélemény az 1873-iki válság után a köztársasághoz pártolt. És ezen a chambordi grófnak 1883-ban történt halála sem változtatott.

Most már az Orléansok voltak az egyetlen trónkövetelők, és ezért rendelte el a köztársaság 1883-ban száműzésüket a francia földről. Ismeretes, hogy *Fülöp* herceg, a párisi gróf fia, 1890-ben Párisban jelentkezett, hogy katonai szolgálatot teljesíthesen, de elfogták és rövid fogság után ismét külföldre kellett mennie. Atyjának 1894. szept. 8-án történt halála óta immár ő a család feje. Első prókramációjában ki is jelentette, hogy minden ereje megfeszítésével fogja keresni jogát, Franciaország boldogítására.

Az Orléansok helyzete az utolsó években két irányban változott igen jelentékenyen. A Bourbonok kihalása által megszűnt a két család közti százados antagonizmus. Az ifjabb ág immár az egyedüli jogos örökös. Világos, minő kedvező e változás reá nézve, úgy a francia viszonyok, mint az európai udvarok szempontjából.

Másrészt a királyi párt Franciaországban elvesztette legerősebb volt támaszának, az egyháznak szövetségét. XIII. Leo pápa legfontosabb tetteihez tartozik, hogy a pápai szék addigi hagyományával szikvíta, elismerte teljesen a köztársaságot. Azt a kérdést: királyság legyen-e, vagy köztársaság? a francia papság már alig nézheti másnak, mint a forma kérdésének.

M—i H.

MÁRIA DOROTHEA FŐHERCEGNŐ MENYEGZŐJÉRE.

Ítt van a bucsunap s te, dicső főhercegi mátká,
Elhagyod Alesuthot, lánykori édenedet.
Mint a virágfakadás, úgy támad az ünnepi érzés:
Mint a madáréneket, úgy kel az ünnepi hang.
Nemcsak a szent egyház áldása tetézi jövődet:
Téged az ország is, téged a nemzet is áld.
Lantosod is közelit, mint ünnepi Muzsa követje,
S üdv-jósló dallal hirdeti hődotát.
Eddig az anyai szív gondozta a lányka virultát,
S íme a testi varázs, íme a szellemi dísz!
Most szerető férjed fog vinni az életen által:
Sorsa a tensorsod, üdve te néked is üdv.
Benned lette meg ő, mire ábrándozva sovárgott:
Benne találtá szived gyermeki álmait.
Fenséged polozát főhercegi korona jelzi,
És csupa tündérfény játszik az útáidon.
Amde a tündérfény nem hatja meg annyira lényed,
Mint az a végtelen üdv, mely csak a szivbe terem.
Boldogságnak jelvénye az egyszerű fűzér,
Mellyet mirtusból hord a te anygali fűz.
1896. november 5.

Ponori Theurewk Emil.

ALCSUTH.

Weherle Sándor Fejérmegyéről írt cikkéből.

Fejérmegyének tájképileg is egyik legszebb vidéke, gazdasági mintaszerűsége tekintetében pedig épen páratlan az a részlete, a mely Alesuthot környezi. Valami megkapó az a látvány, mely itt élénk tárul.

Emelkedett halmokról a vaáli völgynek a láthatár végeig terjedő kies virányai tűnnek itt élénk, melyeket patkó alakban a 13.000 holdat tevő alesúthi uradalom vesz körül, szabályosan épített nyolcz majorjával s a földmívelés legmagasabb fokán álló gazdaságaival. A völgyekben pázsithoz hasonló tömött fűvű rétek zöldelnek, s egy-egy patakknak vagy érnek ezüstös szalagja szakítja meg a virányos mezőket; a mivelhető lejtők és fensíkok szántó-földet használnak s szabályos nagy táblákba osztva, minden ízükben a belterjes mivélés szép képét tüntetik föl. A 7.500 holdat tevő szántókon egyenletes hullámokban ringanak az aranykalászkok, nagy részükön a kapás növények s a legkülönbözőbb takarmányneműk dús tenyészete tanúskodik a gazdaság nagy előhaladottságáról. A répatáblák egyforma zöld sorait, s a nagy négyzetekbe osztott dús tengeri-táblákat, a takarmánybab illaszín virágja, a luczernatáblák szelid kék színe, s a messzire vöröslő lóhere- és baltaczim-táblák váltják föl. A halmok magasabb lejtőin apró fűvű legelő van, melynek világos zöld színét kellemesen tarkítja egy-egy berek, egy-egy csalit, míg a kúpok tetejére lombos erdők sötéte borul. S ezt a tarka, változatos képet mint szalagok kötik össze az uradalmon átvonuló széles fasorok, melyeknek mindegyike magában véve is a fatenyésztés egy-egy reuke. Páratlan a Platanus orientalis és Gymnocladus Canadensis fasor, s egy másik fasor, mely csupa Juglans nigra americanából áll; s a szakértőt is bűvületba ejti az a hársfasor, mely a hársok minden fajtát terebélyes nagy példányokban egyesíti magában. Csak az uradalom észak-keleti részén, a szentgyörgyi majornál tűnnek föl azok a kopár hegyek, meredek sziklafalak, melyek a szomszédos Sós-kút közszeg határából nyúlnak ide át s szolgáltatják azt a homokkővet, mely mint sókúti kő ismeretes és fővárosunknak legjobb építőanyagát szolgáltatja. Az idylli képet összhangzatosan egészítik ki azok a finom merino-nyájak, melyek a legelő legelőknél tűnnek föl, s azok az egyenlő lejtős példányokban ritka inthali s különösen simmenthali tehénfalkák, melyek a vetett takarmány nagy részét hasznosítják, s melyek az uradalomnak fejlett állattenyésztéséről s nagy tejjgazdaságáról tesznek tanúságot. Pedig mindez a sok szépség nem a természetnek adománya, hanem a munkának, szakértelemnek izlésnek a gyümölcse, egy fenklőt szellem teremtő erejének szüleménye. Nagy emlékü nádorunk, József főherceg kopár halmokat, kizsárolt földet, nagy részt futóhomokot talált e helyen, midőn 1819-ben ezt az uradalmat a vallásalaptól cserébe vette. Az erdők helyét a legelő marha által lerágott csenevész cserjék lepték el, gyengelegelő volt az uradalom tulnyomó nagy része, csak 1.900 hold szántó volt, a melyből 600 holdat kezeltek házilag robot munkával, 1.300 hold pedig feles mivélésre volt kiosztva a vidék nem nagy jóllétnak örvendő lakói közt. A nádor teremtő szelleme hozta létre a nagy átalakulást, változtatta meg a természetet, a vidék képét s alkotott — útmutatóul szolgálván e téren is nemzetének — nemcsak páratlanul kedves otthonát családjának, mintaképet mezőgazdaságunknak, hanem áldó kezét különösen érezette a vidék népével, melyet korábbi elhagyottságából a jóllét magas fokára emelt a főhercegi családnak folytonos atyai gondoskodása. Főleg Alesúth a nádornak és fiának, József főhercegnak köszönheti mai jóllétét, előhaladottságát, közintézményeit, ezek között első rendű színonalon álló tűzoltóságát, több ágazatban fejlett iparát, melyet a főhercegi család úgy uradalmában, mint személyes szükségleteinél is szívesen foglalkoztat.

Pénypontja nemcsak az uradalomnak, hanem mondhatni az egész vidéknek az alesúthi park és a főhercegi kastély. Nincs az országban egyetlen megyéje sem, melyben annyi valóban mintagazdaságot ízó uradalom, annyi szép nagyúri lak és park lenne, mint Fejérmegyében: de a mi a kertészeti berendezés magas fokát illeti, ezek között első helyen az alesúthi park áll.

SZÖNYEGKERT AZ ALCSÚTHI KASTÉLY ELŐTT.

látvány tárul élénk, ha a kertészet belvilágába s az üvegházakba tekintünk. Csinosan sorakozó kertészlakok fehérlenek ki a fák lombos sűrűjéből, mert 12 műkertesgondozza a kert, s két falunk, Alesúthnak és Doboznak népe seregelt ide munkára. Párhuzamosan épített nyolcz üvegház, nagyszerű narancsház s a pártját ritkító pálmaház képezik a nagy áldozattal és alapos szakértelemmel fentartott kertészetnek kincstárát. Ezek szolgálnak menedékkül telen a délszaki növényeknek, s ezek rejtik magukban azt a sokféle virág- és növénykincset, mely a világ minden tájáról ide összehordatott. A forró éghajlat

LEMEMENET A PÁLMAHÁZBA.

banaánjainak, rhododendronainak, azaleáinak, kameliáinak, orchidáinak s legkülönbözőbb pálmáinak, úgy szólnak minden ritkaságával találkoznunk itt, s nemcsak a fajok és példányok sokasága, hanem egyes példányoknak páratlan szép volta teszi ezeket az üvegházakat a szakember előtt is ritka nevezetességeké. A páros sorban álló üvegházak földalatti folyosókkal vannak összekötve, míg a pálmaházak szintén földalatti folyosókkal egymás közt, s a tetőzetről vezetett zárt folyosón át a kastély lakosztályaival állanak összeköttetésben.

A kertészetet ily sokféle reuke Alesúthot nemcsak a megyének, hanem az országnak is egyik díszévé teszi. A kinek alkalmá nyílik itt megfordulni, a milyen gyönyörűséggel telik el az itt látottak hatása alatt, bizonyára ép olyan mély tisztelőre fog gerjedni azon fejedelmi család iránt, mely azt a reuke helyet megalkotta.

TÜZJÁTÉK AZ ÉGBOLTOZATON.

November hó első felében csaknem állandóan föltűnik az égboltozaton a híres «csillaghullás», melyről régen tudjuk, hogy a tünemény főképp apró bolygóknak és meteorokévéknak a föld pályája közelébe jutása által ered. Csillagászok állítják, hogy a legközelebbi években a csillaghullás sokkal nagyobbaberr lesz, mint rendszeren s hogy különösen 1899-ben és 1900-ban valóságos tüzes szökés alakjában jelenik meg, melyhez hasonlót élő ember aligha látott.

Igen természetes, hogy a csillagászoknak ez a jóslata előbbeni megfigyeléseken és tényeken alapul, mert másként semmit sem lehetne kiszámítani. Ezt a közel jövőre bejelentett csillagászati tüneményt többé-kevésbé már eddig

is észlelték. Humboldt Sándor, a híres tudós, 1799 nov. 12-én szemelvény látta a rendkívüli csillaghullást, midőn holdnagyságú csillagok s több üstökösszerű égi test futott végig az égboltozaton a hajnali órákban hallatlan rémületet kelte a föld népe között, kik közül az öregebbek emlékeztek rá, hogy 1766-ban hasonló nagyszerű tüneményt láttak. Az égi tűzjáték azonban nem okozott veszedelmet, mert egyetlen szikra sem esett le a földre belőle; a föld légköre elegendő volt a tűz eloltására. Különb minden tüzes csillag és meteor az égboltozatnak abból a részéből jött, a hol az oroszlan csillagkép van, a miért is *leonidáknak* (oroszláni eredetűeknek) nevezték el az apró csillagokat. A két évszám összehasonlításából előre lehetett következtetni, hogy 1833 és 1866 táján szintén a szokottnál nagyobbaberr csillaghullás lesz, és csakugyan mindkét esetben nov. 12/13 és nov. 13/14 éjeken óriási csillaghullás volt.

Az utóbbi két nagy csillaghullást már gondosabban megfigyelték és különösen Schiaparelli csillagász nagy számításokat tett az észleletek alapján. Kimutatta többek között, hogy ez a nagy csoport csillag állandóan a nap körüli kering az 1866-ki üstökös irányában, s hogy kerengő útját 33¹/₄ év alatt teszi meg. A hulló csillagrész több milliárd meteorból álló óriási csillagfelhő, melynek vastagsága 25.000 mérföld s hossza oly rengeteg, hogy bár 5—6 mérföldet halad egy másodperc alatt, a föld pályája előtt teljes két év alatt vonul el. Egész terjedelmének legvégso pontjai az Uranus bolygó körébe nyúlnak, tehát 400 millió mérföldnyire a földtől; de a meteorok még nem hatolnak el odáig, jelöl, hogy a csillagfelhő kiterjedése még nem fejeződött be, s így az összetett égi test aránylag újabb keletkezésű, csak néhány százezer éves. Régebben természetesen kisebb és tömöttebb volt. A mi időszámításunk 126-ik évében még gömbalakú lehetett s akkor az Uranus bolygó közelsége miatt dobott át mostani pályájára, hol már 35 ízben futotta meg útját a nap körül és ez idő alatt hatalmas szálája lett. Közelebb 1899-ben érkezik ez a csillagfelhő ismét a nap pályá közelébe már tavasszal, s ugyanazon év november havában jutnak egymás közelébe. Csaknem öt teljes óráig fog ekkor a földre hullani a sok meteor, de valószínűleg most is ártalmatlanul, mivel a légrétegek meglassítják futásukat, lángoló göztömegekké olvasztják fel őket s csak egyes darabok hullanak le a földre, mint meteorok. Még azt sem fogunk hallani.

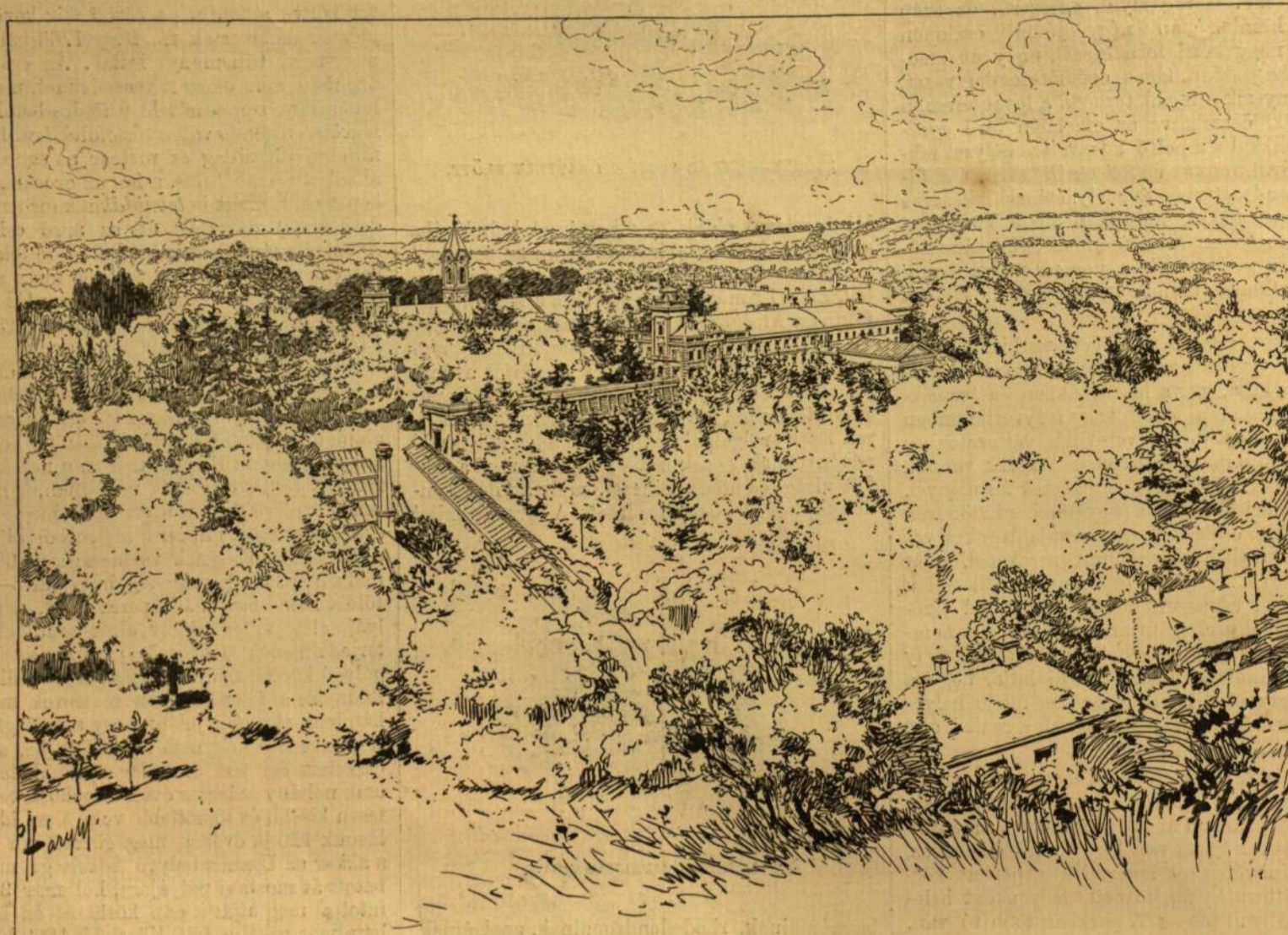
A csillagászok természetesen nagy előkészületeket tesznek e ritka vendég fogadására. Már a jelen év november havában megfigyelik az előőrök gyanánt jövő meteorokat; de ez az év nem alkalmas a részletes kutatásokra, mivel épen 12-én lesz az első holdnegyed. A következő években azonban mindinkább több meteor tűnik fel; a föld vonzó ereje természetesen rombolóan hat a csillagfelhőre s annak szétbomlását fogja előmozdítani. Előre látható azonban, hogy a nagyszerű égi tűzjátékból a földnek baja nem lesz; inkább a csillagfelhőnek. A ki azonban teheti, november 12—14-én éjjel figyelje meg a nagyszerű tüneményt, különösen három év múlva, mikor majd szemképrázatot pompában fog megjelenni.

EGYVELEG.

* Az államok adósságából Reclus számadatai szerint legtöbb jut fejenként Franciaországra. Sorrend szerint a nevezetesebb államok így következnek: Kínában egy főre jut 0³⁰ frank, Svájcban 10²⁵, Németországban 34¹⁰, Japánban 39⁸⁵, Svédországban 74³⁰, Törökországban 80⁷⁵, az amerikai Egyesült-államokban 89⁰⁰, Romániában 130⁰⁰, Szerbiában 140⁰⁰, Oroszországban 140⁶⁵, Olaszországban 247⁰⁰, Ausztria-Magyarországban 350⁰⁰, Spanyolországban 400⁰⁰, Belgiumban 416⁷⁰, Nagy-Britanniában 491⁷⁰, Portugálban 615⁰⁰, Franciaországban 834⁷⁰ frank. Látható, hogy mi is a nagyobb terű államok közé tartozunk.

* Az állatvilágban a tudósok eddig 366,000 fajt különböztetnek meg, melyből 230,000 a rovarokra jut. Emelős faj 2500, madár 12,500, hal 12,000, hulló 4400 ismeretes. A puhányokhoz 50,000 tartozik.

* A gőzmozdonyok tartósságát Angliában alapos kutatások szerint átlag 500,000 angol mérföldben állapították meg, azaz az új szerkezetű mozdonyok, ha ily hosszas ideig vannak működtetésben, annyira elkopnak, hogy már javítani sem érdemes őket.

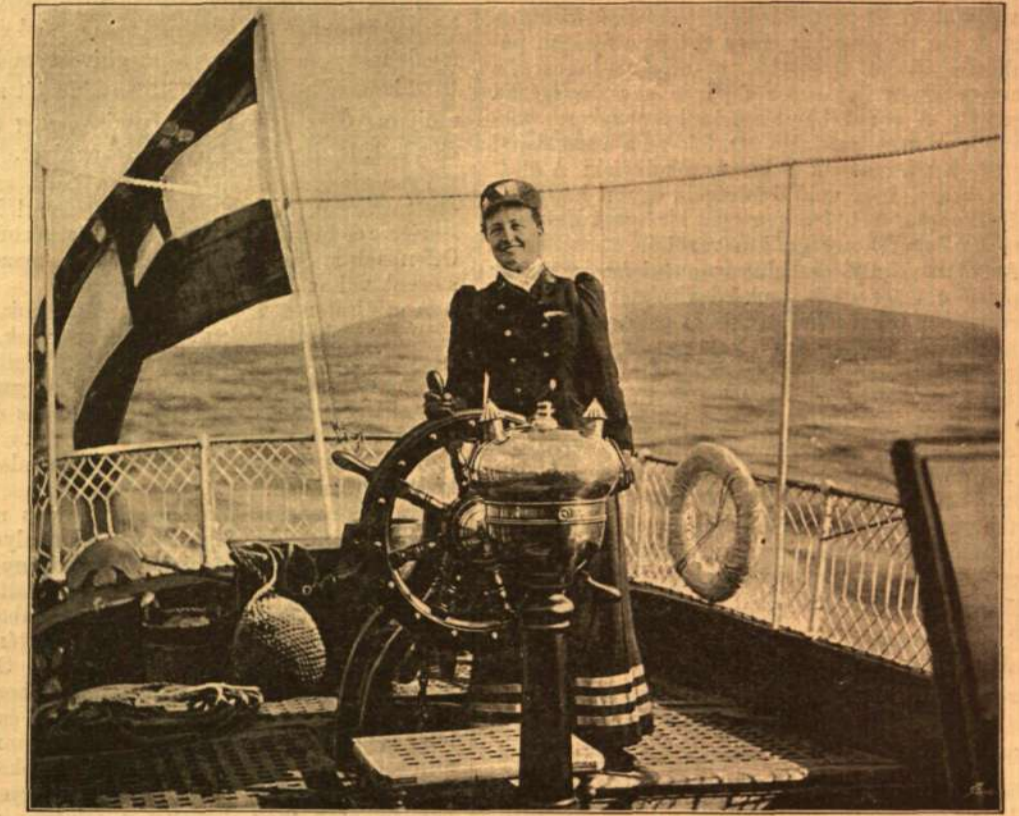
ALCSÚTH. — HÁRY GYULA RAJZA.

A TÓ KÖRNYÉKE AZ ALCSÚTHI PARKBAN.

Mária Dorothea főhercegnő, a mint műtermében Szent Margit képét festi.

Mária Dorothea főhercegnő mint kormányos a «Deli» yacht földszetén.

MÁRIA DOROTHEA FŐHERCEGNŐ MENYEGZŐJE.

A fényes esküvőre a fejedelmi vendégek legnagyobb része már nov. 3-ikán megérkezett Bécsbe. *Klementina* hercegnő, a Koburg család matrózája, a menyasszony nagynyja, már előbb megérkezett, s fiával *Koburg Fülöp* herceggel tevékeny részt vett az előkészületekben, a vendégek fogadásában. A király a fejedelmi vendégek mindenike mellé rendelt díszlovagokat, szolgálattevő tiszteteket.

A vőlegény, *Fülöp* orleansi herceg nov. 3-ikán délután 2 órakor érkezett Bécsbe Magyarország felől, a pozsonyi vonaton. A király a vasuti pályaudvarhoz ment elébe, s nagyon szívélyesen üdvözölte a herceget, ki bemutatta kíséretét, mire ő felsége is bemutatta a hercegnek a melléje kirendelt díszlovagokat. Ő felsége ezután a herceggel kocsiba ült — a herceg a jobboldalon foglalt helyet — és a Hofburgba hajtatott.

A esküvőre már nov. 3-ikán érkezett vendégek közt voltak: *Ferencz Salvátor* főherceg, *József*

Ágost főherceg és neje, *Antal* bourbon herceg és neje, *Eulalia* spanyol infanszón, *Ferdinánd* alenconi herceg (a vőlegény unokafivére) és neje *Zsófia* hercegnő, *Thurn-Taxis* herceg és neje *Margit* hercegnő, a menyasszony nővére.

Ugyane napon esti 7 órakor érkeztek az örömszüllők *József* főherceg és *Klotild* főhercegnő, s a bécsi Burgba szálltak. A vőlegény anyja, *Isabella* özvegy párisi grófné, s a rokonok, *Róbert* chartresi herceg, orleansi *Lujza* hercegnő, *Montpensier* herceg ekkor már Bécsben voltak.

Margit Zsófia főhercegnő és férje Thurn-Taxis herceg.

József Ágost főherceg és neje Augusta hercegnő.

költeményét Szontagh Pál fordításában. A könyvismertető „Értesítő” rovat „Petőfi életrajzával”, Tóth B. „Mendemondák” című könyvével, Makai Emil három költeményes kötetével, stb. foglalkozik. A „Budapesti Szemle”, mely Gyula Pál szerkesztésében, s a Franklin-társulat kiadásában jelenik meg, egy évre 12 frt, félre 6 frttal rendelhető meg.

Csanád megye története. Irta dr. Borovszky Samu. E munka kétszázötvenöt egy legkiválóbb megyei monografiának, a melyet szerzője aránylag nagyon rövid idő alatt az Akadémia történelmi bizottsága megbízásából írt. Az első kötet, mely most megjelent, csak fele az egész műnek, s az 1715-ig terjedő kort öleli fel. Hogy mily nehéz feladatra vállalkozott Borovszky, semmi sem mutatja inkább, mint az, hogy magának a megyének a levéltárában a régebbi időkre vonatkozólag épen semmi adatot sem talált, s minden anyagot úgy kellett a hazai köz és magán s a bécsi levéltárakban összekutatnia. Mondhatni tehát, hogy a megye lakosságának konstruált történetét hiteles adatok alapján, szép előadásban, történelmi ambícióval, széleskörű fel fogással, mert a megye politikai, vallási és közgazdasági életét egyaránt felöleli. Borovszky jól és világosan tud csoportosítani, s műve mint szakkönyv is vonzó olvasmány. Az első kötet ára 3 frt.

Demosthenes beszédei. A tud. akadémia kiadásában megindult „Görög és latin remekírók” gyűjteményes kiadásában megjelent Demosthenes beszédei második részének 2 kötet; fordította, bevezetésekkel és jegyzetekkel ellátta dr. Gyomlay Gyula. A klasszikus remekírók kiadását a tud. akadémia rendezi saját alá, tehát a legtekintélyesebb filológusok ellenőrzése mellett jelenik meg mind az eredeti szöveg, mind a fordítás. Most a szónoklat nagy mesterének, Demosthenesnek két nagy beszédjét közli: hűtlen követség ügyében és Ktesiphon mellett a koszorú ügyében. Dr. Gyomlay mindkettőt részletes történelmi és filológiai bevezetéssel látta el és a szöveghez felvilágosító jegyzeteket fűgessz. Ára fűze 2 forint.

Senki fia. Verne Gyula regénye. Egyedül jogosított képes kiadás. Francziából fordította Gaal Mózes; kiadta a Franklin-Társulat az eredeti francia kiadás képeivel. A népszerű francia író ez egyik legújabb regénye lapunk „Regénytárában” jelenik meg, s olvasóink jól ismerik az érdekesítő történetet, mely Irlandról is oly megható képet nyújt. Könyvalakban 468 lapra terjedő kötetet foglal el, számos illusztrációval. A díszesen kiállított könyv az ifjúság számára is nagyon ajánlatos olvasmány. Ára fűze 3 frt, vászonkötésben 3 frt 60 kr.

Az Athenaeum Olvasótára ötödik évfolyamát kezdi meg, s új kötetei az eddiginél díszesebb vászonkötésben jelennek meg. Közel száz kötet hagyta el már a sajtót. Az új folyamat Bourget Pálnak, a modern francia irodalom e népszerű regényírójának a „Végzetes idyll” című három kötetes regénye nyitja meg. Fordította Cserholmi H. Irén. Egy-egy kötet ára 50 kr.

A szabadító, regény, írta Gyulai Farkas. A XVII. századból való érdekes korráj, s Kolozsvár akkori polgári és városi életét eleveníti föl a regény meséje. Ezért a szerző Kolozsvár város közönségének ajánlotta könyvét. Megjelent a Singer és Wolfner-féle „Egyetemes Regénytárban”. Páros vászonban kötve ára 50 kr.

A Szent-István-társulat kiadványai. A Szent-István-társulat tudományos és irodalmi osztálya több nagyobb és kisebb művet bocsátott közre.

Ezek: **A papnevelés története és elmélete,** írta dr. Mihályfi Akos, a ciszterci rend budapesti hittudományi és tanárképző intézetének tanára. Két kötet, s ára 5 frt. A papnevelés elméletét az egyik történetét pedig a másik kötet tartalmazza, kiterjeszkedően az egész kath. egyház intézetében fölmerülő jellemző sajátosságokra, s a papnevelés múltja mellett a jelen állapotait is feltüntetve egyes országokban. — **A magyar kath. főpápa végrendeletének jogának története,** írta Kollányi Ferenc, ki 300 lapra terjedő tanulmányt járul el még mindig nem eléggé tisztázott jogtörténelmi kérdés megvilágításához, számos történelmi kitéréssel merítve. Ára 3 frt. — **Ezeréves Magyarország.** Összegyűjtve e cím alatt XIII. Leo pápának és a magyar kath. főpápa törökön innepi szónoktatásaihoz és híveikhez, az ezredéves ünnep alkalmából. Ára 1 frt. — **A honfoglalás és Erdély,** emellett pedig dr. Karácsorny Jánosnak a társulat irodalmi osztályában tartott felolvasását kapjuk. Ára 30 kr.

A katolikus középiskolázás reformjai, írta Gyurki Odón, ki több javaslatát hívja föl a figyelmet. A fűzet a szerzőnél Budapest, koronaherceg-utca 17. szám alatt rendelhető meg 1 frttal.

Az avatkozás, tanulmány a polgári per jog köréből. Irta: dr. Baitner Hugó, kassai jogakadémiai tanár. A 270 oldalnyi jogügyi dolgozat Kassán, Bernovits Gusztáv nyomdájában jelent meg s ára 4 korona.

A Szigligeti-társaság évkönyve. A nagyváradi Szigligeti-társaság tartalmas évkönyvet adott ki, melyben a társaság ülésein 1892 óta tartott felolvasásokat gyűjtötte össze. A társaság tagjai közül többen irodalmi névvel bírnak, s főleg ezek dolgozatait, költeményeit találjuk a 245 oldalnyi nagy kötetben, mely bő olvasmányt nyújt szépirodalom kedvelőinek.

Latin nyelvtan. A Franklin-társulat kiadásában a latin nyelv gymnasiumi tanítására két jó könyv jelent meg Roselli Arnold tanártól. Az egyik címe *Latin nyelvtan*, alaktan, mondattani ismeretekkel. A szerző több évi tapasztalatai alapján írta meg könyvét, a nyelvi tanítás egyszerűsítő irányát követve, elhagyva mindazt, a mivel a tanuló latin olvasmányokban vagy egyáltalán nem, vagy csak ritkán találkozik. Ára 60 kr. Ennek kiegészítő része: *Latin olvasó és gyakorló könyv*, a gymnasiumi I. oszt. számára; ára 40 kr.

Háry Gyula rajza.
AZ ALCSÚTHI KÖNYVTÁR-ÉPÜLET.

Nemzeti színház. Nov. 30-ikán egészen új írónak a színműve került előadásra. Bosnyák Zoltán, belügyminiszteriumi titkár a szerzője „A becsületbőr” 3 felvonásos színműnek, mely annyi fogyatkozása mellett is tisztességes sikerrel tündéte föl írójának hívatottságát. A színpad kellő ismeretével, sőt több helyen routinnal van írva; párbeszédei gyorsan folynak, nem egyszer az erőt és hevet is kifejezik; a darab sehol sem vonatott s néhány hatásos drámai jelenetével az új író meglepte a közönséget. A közönség ezekért elnézte a darab nyersségét, s egy-két jó alakért megbocsátotta, hogy maga a főalak oly ellenszenves s még az ábrázoló színésznek sem nyújt hálás anyagot.

„A becsületbőr” egy előkelő nagy úr, b. Bérczey, a világ előtt kifogástalan gentleman, rettegő becsülethős, társadalmi censor, a ki ha kell, fegyverrel is kész a legszigorúbb számáadásra. Voltaképen azonban a legsilányabb ember, annyira az, hogy a drámában csak ellenszenvet tud kelteni, a ki nem színpadi érdeklődés tárgya, hanem a törvényszék elé való. El is jutna oda, mert mint bankigazgató csalt és sikkasztott, ha agyon nem lőné magát. A dráma anyagát és az ő léhasága szolgáltatja. Szerencsétlenül tesz egy fiatal szép lányt, jószágigazgatója leányát, Irént. Jószágigazgatója ugyanis a börtön nemcsak a saját pénzét veszítette el, hanem a báró pénzéhez is hozzá nyúlt. A báró szerencsétlen ember leányával tudatja, hogy atyjára most a szegény, a börtön vár, vagy pedig önkényleg fogja kioltani életét. De Irén ezt megakadályozhatja szerelmével. A leányunk nincsen melegsége. Ez az első

felvonás tárgya, mely elég érdeklődést keltett s a szerző otthonosan mutatja be a színpadon. Bérczey sivárságát, haszontalanságát azonban a szerző enyhíteni sem próbálja. Mindig a visszataszító marad, nagy hátrányára a színműnek. A második felvonásban Irén egy úri család körében van, mint társalkodónő. Másfél év múlt el már; ezalatt atyja meghalt. A leányt már korábban Tardi orvoshoz vonta szíve, s az orvos is mélyen szereti. Bérczey járatos a házhoz, hol most Irén meghúzza magát bánatával és fájdalommal. A báró már tönkre jutott, s a gazdag házi kisasszony, Jolánra veti szemét, hogy házassággal segítsen magán. A leány azonban vonakodik, nem akar felesége lenni. Ekkor atyja Irént kéri meg, beszélje rá leányát, ő rá nagyon hallgat. Itt következnek a dráma hővteljes jelenetei, mikor Irén boszútól égye rátámad a báróra, mikor megmondja a leánynak, hogy boldogtalanság vár ily ember mellett, mikor a szerelme Tardi megtudja Irén titkát, s küzd benne a szerelem és Irén meggyalázása, mikor Tardi számon kéri Bérczeytől egy eltiport lény életét. Zajos és tüzes jelenetek ezek, s a dráma heve árad szót a színpadról. Márkus Emilia asszony (Irén) teljes művészetével játszik. Mihályfi (Tardi) a kétségbeesett szerelem fájdalomának férfias tolmácsa. A közönség a felvonás végén a szerzőt nyolcszor-tízszor kitapsolta a szereplő művészekkel együtt. De a harmadik felvonásban a szerzőt elhagyja minden leleménye. Ez a felvonás nagyon gyöngye. A báróról kiderül, hogy a banknál nagy családokat követett el. Nem tudjuk miben áll ez, csak beszéljük. Hogy ennek következményeitől meneküljön, agyon lövi magát, habár sokkal czinikusabb, hogysem a haroz ilyen rögtöni foladása az ő természeté volna, hiszen még van módja a törvényszék ítéletétől is remélni. Az Irén és orvos közti szerelemnek a felvonásban már helye sem jut, annak problémáját a szerző nem fejt meg, csak az orvos jóindulatával sejteti, hogy boldogul teszi a szerencsétlen leányt. Császár az ellenszenves báróban más alakot mutatni be, mint a szerző, nem bírt. Még Gerő Lina (Jolán) vált ki. A többi szerepek jelentéktelenek.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 3-iki ülésének messze földről való felolvasója volt, egy fiatal finn tudós *Setälä* Emil, ki egészen jól beszél és ír magyarul, s ki külső tagja akademiánknak. Hosszabb időt töltött Magyarországon s így tanulta meg nyelvünket. Most pedig az ezredévi ünnepélyek alkalmából tett látogatást. Az ülésen *Zichy* Antal elnököt.

Setälä Emil nyelvészeti értekezésének címe: „Egy történelmi magyar, illetőleg finn-ugor hangviszony”, s tárgya a magyar nyelv *s*, *l* és *gy* hangjainak azon dentális hangokból való levezetése, melyek a történelmi magyar, illetőleg finn-ugor alapnyelvben megvoltak és egyúttal annak bizonyítása, hogy az alapnyelvben a dentális hangok oly váltakozása fordult fenn, melynek tükröződi a mai magyar nyelvben az ily hangviszonyok, mint, *fázik, fagy, víz, ház* stb. Felolvasó aztán az ugor magyar nyelvrokonságról szól, s az ezredévi innepére vonatkozó meglemekezéssel végezte előadását, melyet zajosn megjeleneztek. — Utána *Wolf* György fölolvasta „Az egyházi szláv nyelv hazája és a magyar honfoglalás” című értekezésének első részét. Ismerteti az egyházi szláv nyelv eredetének történetét. Az egyházi szláv nyelvet, melyet egy élő szláv nép sem vitathat a maga hajdani anyanyelvének, a legnagyobb szláv nyelvtudós, Miklosics Ferenc, Pannoniából származtatta, a hol maga az egyházi szláv irodalom is keletkezett. *Wolf* ezáfolja azokat, a kik azt állítják, hogy az egyházi szláv nyelv Macedóniából terjedt el. Értekezésének második felét később olvassa föl.

Képzőművészeti akadémia. A közoktatásügyi miniszter elhatározta, hogy a jövő évben megveti alapját a *m. kir. képzőművészeti akadémiának*, mely a festészet és szobrászat tanulását teljessé tegye.

Létesítését a következő keretben tervezi a közoktatási miniszter: a) az akadémia előkészítő tanfolyama festők és szobrászok számára a mintarajziskolán; b) az akadémia festészeti tanfolyama egy igazgató vezetése alatt, két korrigáló tanárral; c) a két festészeti és egy szobrászati mestersikola Ben czur Gyula, Strobl Alajos és Lotz Károly vezetése alatt. A képzőművészeti akadémia tanácsa a festészeti tanfolyam igazgatójának előktele alatt a mestersikolák tanáraitól, az akadémia festészeti tanfolyam két tanárától, a mintarajz-iskola igazgatójától, az előkészítő tanfolyam tanáraitól s néhány akadémiai tanári czimmel fölruházott kiváló művészből fog állani.

MI UJSÁG?

Emlékirat az országos tanszermúzeum és pedagógiai könyvtár ügyében címmel fontos közérdekű javaslatokat terjesztett dr. *Wlassics*

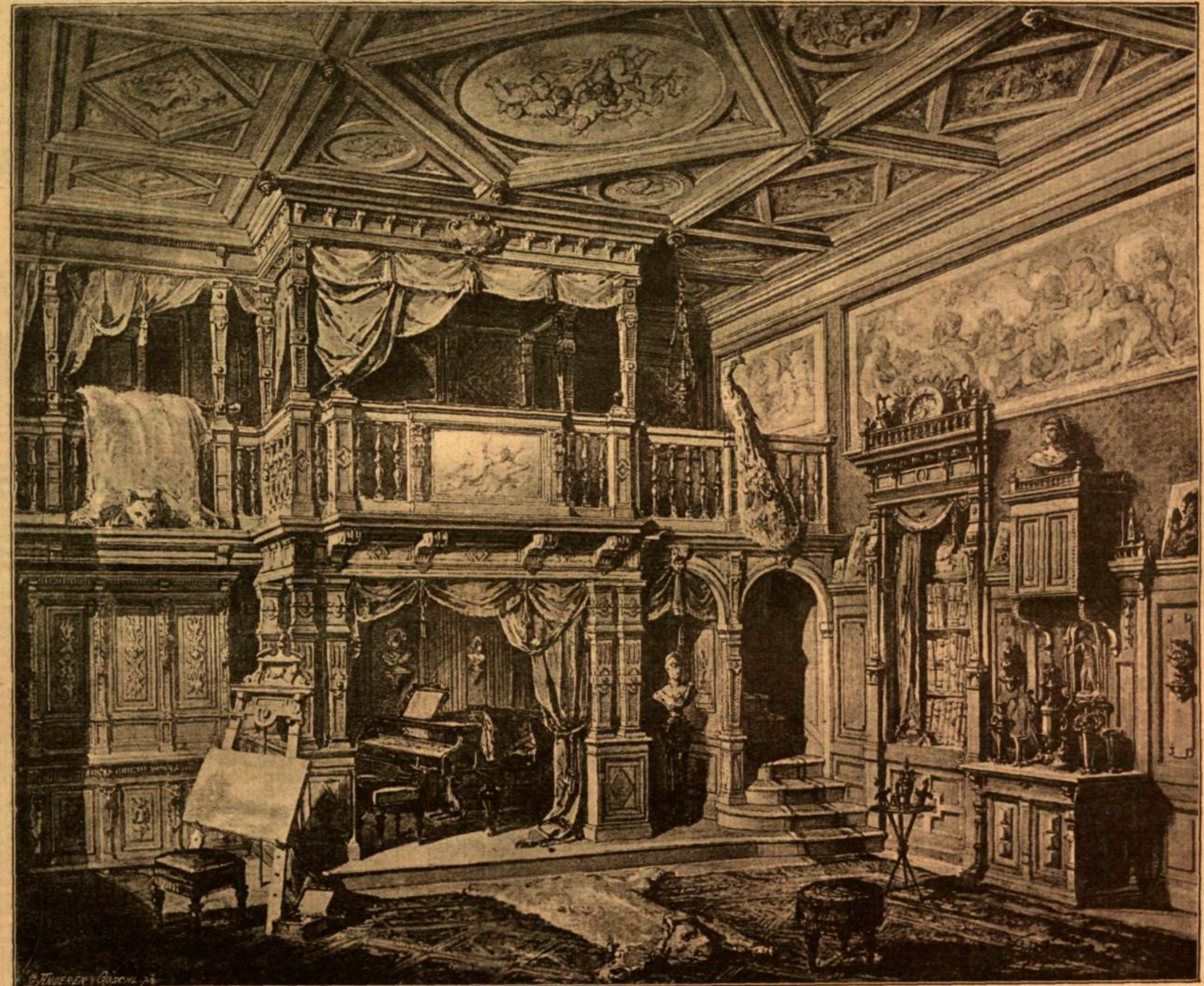
Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter elé *Gyertyánffy* István, az orsz. tanszermúzeum igazgatója, ki e munkáját, hogy a nyilvánosság is hozzá szólhasson, nyomtatásban is közzé tette egy 23 lapra terjedő fűzetben. *Gyertyánffy* alapos oktatással kimutatván, hogy az orsz. tanszermúzeum, még ha a mostaninál sokkal teljesebb és tökéletesebb felszereléssel díszeskedhetnék is, mint jelenleg, mindig nagyon hiányos és kevésbé használható volna egy szakszerűleg berendezett és főleg a hazai pedagógiai és iskolai irodalmat a lehető legteljesebben magában foglaló pedagógiai könyvtár nélkül, kéri a minisztert, hogy e nagyon érzett hiányon segítsen, még pedig gyökeresen oly módon, hogy gondoskodjék a most ideiglenes és szűk szállá-

a kereskedelmi miniszterhez, mint az orsz. kiállítás elnökéhez, egyszersmind fölhatalmazza és utasítja *Gyertyánffy*t, hogy a miniszter nevében keresse meg az illető kiállítókat, írókat és kiadókat kiállított tárgyaiknak az orsz. tanszermúzeum, illetőleg a létesítendő orsz. pedagógiai könyvtár részére leendő eladása, vagy átengedése végett. Így most biztos a remény, hogy a *Gyertyánffy* István szerencsés indítványa rövid időn megvalósul s közoktatásügyünk egy olyan nagyobb szabású intézményre tesz szert, mely a nagyon érzett hiány pótlása mellett egyik igen fontos maradtó emléke lesz oly fényesen megünnepelt ezredévi évfordulónknak.

A választások. Nov. 5-ikével a választások be-

állapotról. E híreket maga a művész felesége ezáfolja meg. Munkácsy gyöngykedett ugyan a nyáron, de most már jól érzi magát. Jelenleg Belgiumban van, kópachi birtokán.

Tizezer öreg honvéd. Az 1848—49-iki honvédsereg még élő tagjai közül október végeig a következő nyugdíjazások történtek: 1 tábornok özvegye, 12 ezredes, 8 alezredes, 49 őrnagy, 185 százados, 258 főhadnagy, 356 hadnagy, 553 őrmester, 1285 tizedes, 7768 köztivez, 11 orvos, 2 állatorvos, 1 karmester. Összesen 10.489. Ezeknek nyugdíjrandósága tesz 609.356 frt 23 krt. Az ezredesek évi 480 frt, az alezredesek 408 frt, az őrnagyok 360 frt, a századosok 312 frt, a főhadnagyk 274 frt, a hadnagyk 252 forint nyugdíjat kapnak.

MŰTEREM AZ ALCSÚTHI FŐHERCEGI PALOTÁBAN.

son levő s így rendeltetésének csak igen fogyatékosan szolgáló orsz. tanszermúzeum számára kellő alkalmas helyiségről és egészítse ki e múzeumot az ügyszó méltó, saját személyzettel is ellátott könyvtárral. E végre különösen alkalmasnak mondja a jelen időt, midőn az ezredévi orsz. kiállítás bezárásával például a történelmi főcsoporthoz még 10—15 évig fönttartható remek épületei megürülnek s így azok valamelyikét, habár ideiglenesen is, ilyen múzeum céljára aránylag olcsón ki lehetne bérelni, más részről pedig az oktatásügy körébe tartozó tárgyak kiállításától igen sok beces dolgot vagy kevés költséggel, vagy ajándékkal is meg lehetne a múzeum és könyvtár részére szerezni. A miniszter, mint hiteles forrásból értesülünk, méltányolta az emlékirat egész tartalmát; *Gyertyánffy* hoz nyomban leiratot intézett, melyben tudára adván, hogy az oktatásügyi miniszteriumnak a tanszermúzeum és pedagógiai könyvtár gyarapítására alkalmas kiállított tárgyait mind átengedi a szóban levő ezéla s e mellett átiratot intéz

veződtek országszerte, csak olyan kerületek vannak hátra, a hol pótválasztásoknak kell döntenie. Az utolsó két választás e hó 4-ikén *Szarvas* és 5-ikén *Szentes* városokban volt. Szarvason 216 szótöbbséggel gr. *Csáky* Albin volt közoktatásügyi minisztert választották meg *Haviár* Dániel volt függetlenségi képviselő ellen, Szentesen pedig *Sima* Ferenc Ugropárti függetlenségi. A választások után a pártok aránya a következő: 276 szabadelvűpárti, 31 nemzeti párti, 49 Kossuthpárti függetlenségi, 10 Ugropárti függetlenségi, 21 néppárti, 12 pártokivüli. Van 5 kettes választás, 9 helyen pedig pótválasztás lesz.

József főherceg adománya. József főherceg azt a díszes pavilonját, melyet a kiállításon annyi sokan megbámultak, a benne volt virágokkal és egyéb növényzettel együtt odajánlódta a fővárosi szegénygyermekkert egyletnek. Az egyesületnek már régóta bőkezű pártfogója a főherceg. **Munkácsy betegsége.** Az utóbbi napokban aggasztó hírek terjedtek el Munkácsy egészségi

A komáromi Klapka-szobor. Komárom hősi védőjének, Klapka György honvéd-tábornok ércszobrát már fölláították Komáromban. *Róna* József szobrász műve, s e hó 15-ikén leplezik le ünnepélyesen. A szobor talapzatán ezek a föliratok: Az éjszakai oldalon: „Komárom hősi védőjének a nemzeti kegyelet 1896.” A keleti és nyugati oldalon: „Kápolna-Isaszeg 1848—49.” „Nagy-Sarló Komárom 1848—49.”

Magyar tudós Kínában. *Csolnoky* Endre dr., *Lóczy* Lajos egyetemi tanár asszisztense pár nap mulva Kínába utazik földrajzi tanulmányra. *Csolnoky* főleg a geográfiai viszonyokat s a kínai folyamszabályozásokat fogja tanulmányozni. *Wlassics* közoktatásügyi miniszter ajánlólevelet adott neki, hogy az ottani hatóságok működésében támogassák. A nagy útra 1500 frt ösztöndíjat és 500 frt utiköltséget kapott. *Csolnoky* egy évig marad Kínában.

A népszínház berléte. A népszínház jelenlegi bérlelőjének, *Erva* Lajosnak a jövő évi okt. 15-ikén jár le bérlete. A népszínház bizottsága már kihirdette az új bérletre vonatkozó pályázatot. A bérlet öt évig tart, s a pályázók 1897. év január 2-ikán

Guerlain Parfumerie française de Luxe

Le monde élégant et fashionable de Paris se sert :
Eau de Cologne Impériale, sapeoti, savon spécial;
Crème de Fraîche et Poudre de Cypris pour le teint;
Extraits pour le mouchoir et le vaporisateur Jicky, Belle France, Alcoolat de Roses pour les cheveux.

15, RUE DE LA PAIX, PARIS

Páris 1889. **Kitüntetve** Brüsszel 1891.
Genf 1889. Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetemes gyomorpor

Barella P. F. W.-tól Berlin SW., Friedrichstrasse 220, a franciaországi orvosi társulatok tagja. Orvosiilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sikeres, még idült gyomorbetegségek is. Szállít próbára ingyen, csupán a viteldij megtérítése mellett, berlini főraktárból.

Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60
Raktár:
Budapest: Török József gyógysz.
király-utca 12. szám. 6962

Váljunk el

az eddig használt értéktelen szerektől. Köhögésnél, rekedtségél, a torok és légzési szervek minden zavarainál teljes biztonságga hatnak

EGGER MELLPASZTILLÁI.

Ezrekre menő hálaíratok rendelkezésre.
Egy doboz ára 50 kr. egy forint. Próbadoz 25 kr.

Kaphatók minden gyógyszerárban. — Főraktár:
Egger-féle gyógyszertár a »Nadorhoz«
Budapest, Váci-körút 17. 6168

Főiskolai Dr. KUN ZOLTÁN

gyógyszereit

Vérképző labdacok, rózsaszínre cukrozva: vérzség-nyak, szájköszögök, gyengélszék-
40k, görvélköszögök, lástalan tüdőbetegségek legjobb
gyógyszere. 1 üveg ára 1 frt 80 kr.

Hurut labdacok, gyomorhurut, tüdő- és gégehurut,
időp., gyomor-, tüdő-, hör- és nemibajoknál, asthma, rheuma,
kövérség, vérszegénység stb.-nél. Leírás bérn. Intezettulajd.
F. E. Bilz, a »Naturheilkunde« pályaköz. munka szer-
zője. Legjobb betegkönyv-írásele. 300.000 péld. már eladva. Kéve
10 márká. Bilz kiad. Lipse és minden könyvker. 6966

Dentipurin-szájvíz legjobb minden szájvíz helyett! Kétféle
szere a ragályos torokbajoknak is!
Ára 60 krajczár.

A Purpurin Crème arca- és kékenedések meglepő hatása
van! 5 nap alatt az arcról minden
foltot eltávolít a bárszínűvé várszolja. 1 tégely 1 frt 30 kr.
Kaphatók a készítőnél:

TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél
Sárospatakon. 6839
Főraktár Budapest: Török József gyógyszertárban, Király-
utca. Dr. Budy Emil gyógyszertárban, Városház-tér. Minden
drogus-üzletben és gyógyszerárban kaphatók.

FÖLDVÁRY IMRE

férfitárat- és fehérmű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherzeg-utca 11. sz., a főposta mellett és
VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
Telefon. **Árjegyek bérmentve.**
Speciális készítője jó szabású férfi ingeknek. 6919

A ki hangszert, húrt vagy hangszerkelléket
és ezekhez hasonlót akar venni, fordul-
jon bizalomteljesen a régi jóhírnevű és
világszerte ismeretes gyárcéghez:

A. OSMANEK

in Schönbach bei Eger
in Böhmen. 6880

A gyárból mint első forrásból mindenki legjobban
és legolcsóbban fog vásárolni. Kérjenek nagy ké-
pes árjegyeket vagy ajánlatokat, melyek
ingyen és bérmentve megküldetnek.

Bilz természeti gyógyintézete

Sanatorium
Dresden-Radebeul, (Sémetország)
Két intézeti orvos. Őszi és téli gyógykezelésre különösen alkal-
mas. Egyike Németország legújabb és le. szabb term. gyógy-
intézeteinek. Kedvező gyógyeredmények női betegségeknél,
időp., gyomor-, tüdő-, hör- és nemibajoknál, asthma, rheuma,
kövérség, vérszegénység stb.-nél. Leírás bérn. Intezettulajd.
F. E. Bilz, a »Naturheilkunde« pályaköz. munka szer-
zője. Legjobb betegkönyv-írásele. 300.000 péld. már eladva. Kéve
10 márká. Bilz kiad. Lipse és minden könyvker. 6966

Szalón- garnitúrákat

követlenül a kárpitomnál kell rendelni, erre
alkalmat nyújt üzletem kiválóan szolid és finom
kivitelű nagy választéka, miután magam vagy
azok készítője, olcsó áron adom. Szalonom látó-
gatását tisztelettel kérem. 6911.

Karner József

kárpitomester
IV., Ferenciek bazára
I. em., a bazárban.

„Toronyórák“

palota, laktanya, gyári órákat,
villanyórákat, 6835
legelőnyösebben rendezte
Mayer Károly L.
I. m. állami kedvezm. gép-üzemgára
Budapest, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyek, költségjegyz. bérn.

Ujdonságok báliszövegekben

Ágymint mindenféle minőségű fekete, fehér és színe- selemelmőkben
gyári órákon a valódiság-ja tartósságért való jóállítás mellett mé-
tereként 30 krtól 12 frt-ig portó- és vámmentesen házhoz szállítottatok.
A legjobb, közvetlen megrendelési forrás magánok számára. Ezer
meg ezer elismerő írat. Minták franko. Svájcba a levelepórtó kétszeres.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA 6950
selemkeme-gyárak szövetsége Zürich.
Spanyol kir. udvari szállító. Spanyol kir. udvari szállító.

Molnár és Trill új szerkezetű kórkepe, a Pokol.

Az emberi fantázia legna-
gyobb alkotása Dante Pokla
a városligeti fasor vé-
gén kórkepe alakjában lát-
ható. Ez a kórkepe merőben
új beosztású látványosság.

- Fő részei:
1. A Jellók átkelése az Ache-
ronon.
  2. A labogó lelkek.
  3. A teközők és fősvények
hegye.
  4. Dis vár. Az izzó torony.
Az égő sírok
  5. Az ember-fák erdeje.
  6. A vér folyó.
  7. A tűz.
  8. Az égő lábak mezeje.
  9. Az ostorozottak.
  10. Az aranyosuhás barátok
körmenete.
  11. A mézvárás.
  12. A kigyók földje.
  13. A jegyvilág.

Megszámlálhatatlan sokaság. Alomvilági tájak Soha eddig
nem látható színházak. A világnak egyetlen, áttezőző színek-
kel és szabad alakokkal szerkesztett kórkepe.
Látható reggel 9 óráig egész nap a király-utcai fasor
végén, szemben a kiállítás második főkapujával.
Belépő díj 50 kr.

A Városligetbe menő villamos kocsik, omnibusok és lóvonatu
kocsik megállóhelye.
A Pokol Gárdonyi G. fordításában a kórkephől vett képek-
kel illusztrálva minden könyvtárasok részére kapható.
Ára 50 kr.

A nap változó világossága szerint változó színházak!
A tüneményes festészetnek legnagyobb és egész világon érve-
dől álló alkotása. 6811.

A világ legnagyobb csatakepe. Kosciuskó győzelme

Raczlawiczánál.

STYKA és KOSSÁK lengyel festő-
művészek óriási kórkepe
a városligetben Aréna-út.

Reggel 8 óráig nyitva.
Este villamos világítás. Villamos vasút végállomása.

Belépti díj 1 korona. 6816

VASÁRNAPI UJSÁG

46. SZÁM. 1896. BUDAPEST, NOVEMBER 15. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetés feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | félre — 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt
| félre — 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 5.—
| félre — 2.50
Külföldi előfizetésekhöz a postai
meghatározott viteldij is eszolandó.

BÁRÓ DÁNIEL ERNŐ.

AZ IMMÁR véget ért ezredévi kiállítás emléké-
vel elváhatatlan kapcsolatban fognak ma-
radni azon férfiak nevei is, a kik a nagy
művet létrehozták, szellemi és anyagi munká-
jukkal megvalósították s oly világra szóló sike-
rűvé tették. Elismeréssel adózik nekik az egész
közvélemény, de elismeréssel jutalmazza őket a
király is, ki a magyar nemzet e békés diadal-
ban saját koronája fényének gyarapodását látja.
A királyi elismerés külső jeleinek osztogatá-
sát általában tetszéssel fogadta a közvélemény,
de a kitüntetések hosszú sorában talán egyet
sem fogadtak osztatlanabb helyesléssel, mint a

kiállítás volt elnökéét, *Dániel Ernő* kereskede-
lemügyi miniszterét, kinek ő felsége «a köz-
ügyek és főleg az ezredévi országos kiállítás
rendezése körül szerzett kiváló érdemei elisme-
réseül a magyar bárói méltóságot s az örökös
főrendiházi tagság jogát» adományozta. Nagy
megtisztelése ez a közügyek buzgó bajnokának
és az erényetlen munkásság szerencsés kezű
férfának, ki miniszteri tárczáját olyan előzők
után, mint Baross Gábor és Lukács Béla, akkor
vette át, a mikor a kereskedelemügyi terén a leg-
nehezebb politikai föladatokat vártak megoldásra,
s egyszersmind akkor állott az országos kiállítás
élére, mikor a szervezés munkája még csak a
végrehajtás küszöbéig jutott. Egyszerre elvállalt
kettős föladatának nagyságát csak az méltá-

nyolhatja kellőleg, a ki személyes tanúja volt
pihenést nem ismerő szorgalmának s mindenre
kiterjedt gondosságának. Pedig a kiállításon
nemcsak az ügyek ezer ágának rendezése várt rá,
hanem a tömeges látogatások rendezése, vala-
mint a különféle hazai és nemzetközi alkalmi
gyűlések és kongresszusok fogadása s részben
vezetése is. És ő mindenütt kitűnően helyt állt
s a legildomosabban teljesítette úgy elnöki, mint
házigazdai kötelességét minden alkalommal,
miközben fáradhatatlanul támogatta bájos neje,
Cséry Szeréna, ki egyszersmind egyik buzgó lé-
tesítője és felügyelője volt a kiállítást látogató
vidéki nép elhelyezésére állított szállásoknak és
népkonyháknak, ezzel is gyarapítván a jótékony-
ság terén eddig szerzett érdemeit.

BÁRÓ DÁNIEL ERNŐ ÉS NEJE.
Koller utódi legújabb fényképi után.

MAYPOLE SOAP
ANGOL FESTŐ SZAPPAN
FEST MINDENSZINT SZINTARTÓ
SZABADALMAZVA: EGÉSZ VILÁGBAN
NEM FAKUL ÉS NEM PISZKITJA A KEZET

Nines többé szükség vegyi festészetre.
Mindenki otthon festhet minden színben és árnyalat-
ban ruhát és fehérműt TIZ PERCZ ALATT.
Korsakalkotó találmány 500% megtakarítással.
MAYPOLE SOAP
ANGOL FESTŐ SZAPPAN.
Legújabb találmány házi festésre. Fest minden
szinben és árnyalatban.
Tizenöt perc alatt mindenki egy kevés forró vízzel és ezzel az
angol festő szappannal ruhát, blúz, függönyt, ruh-
kendőt, selyem- és ezerna-keztűt, inget, harisnyát,
gallért, selyem-szöveteket, szalagot, csipkét, atlaszt,
bársonyt, strucc-tollat, hánescalapot stb. megfesthet.
— A festés szintartó és el nem fakul! Minden ruhát újja
és modernre várszol. Mőrgementes és a szövetet nem
rontja. Egy darab ára 40 kr. (fekete 50 kr.), és ezzel
egy női blonza is megfesthető.
Minden darabhoz használati utasítás van mellékelve.
Szabadalmazott az egész világon!
The American and Foreign Maypole Soap Syndicate Limited
LONDON.
Fő detail-elárúsítás: **WEINER MÁTYÁS**
Budapest, Andrássy-út 3. sz. alatti áruházban.
Vezérképviselő Ausztria-Magyarország, Balkn államok, Görög-
és Törökországban:
SONNENSCHEN LIPÓT,
Budapest, V., Bálvány-utca 5. 6961
Mindenütt apha.ó. Egy minddarab 45 kr. (báylegi
bekönlődése ellenében bérmentve küldetik.)

SZÉP
asszony a föld gyöngye.
Azért használjon minden hölgy:
Diana arczkenőcsőt, mely teljesen ár-
bőrt, legbiztosabban ánoimitó és szépítő szer.
Legjobb eredménnyel használhatik minden
bőrbetegség és bőrtisztatlanság u. m.: kiütés,
szepő, májfolt stb. ellen.
Egy tégely ára 50 krajczár.
Viora szépségtej. Tejszerű folyadék,
elismert legkitűnőbb
mosdóvíz. Az arcznak szép fehér és üde szin-
t ad és ezt puhává teszi, eltávolít és óvja minden
arcztisztatlanságtól. Nagyon kedvelt hölgy-
kosmetikum.
Egy üveg ára 70 krajczár.
Ibolya kézmosópor. sonpuhaságot és
szép fehér szin ad. Doboz ára 60 kr.
Használati utasítások mellékelve vannak.
Főraktár a készítőnél
SZEGHY SÁNDOR gyógysz.
SZEGZÁRDON. 6873
Budapest: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárban.